

DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE

A magyarországi nagy- és kistőzsdetulajdonosok szakközlönye és értesítője.

A DOHÁNYGYÁRTÁS, ELADÁS, VALAMINT A HOZZÁTARTOZÓ CIKKEK SZAKKÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár fél évre 5 kor.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő:

HATSEK ADOLF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Eötvös-utca 5.

hová az előfizetési összegek
— valamint a kéziratok küldendőek. —

TARTALOM: A fogyasztás emelése. — Egy megoldatlan kérdés. — Vegyes hírek.

A fogyasztás emelése.

Egy ülés alkalmából, melyet az Országos Gazdasági egyesületben a dohánytermelők tartottak, a pénzügyminiszter kijelentette, hogy ő nemcsak a dohánytermelését akarja előmozdítani, hanem törekedni fog a dohánygyártmányok fogyasztását is emelni.

Az utóbbi ígéretet meglepedéssel vesszük tudomásul. Mert a fogyasztásnak a lehető legnagyobb fokra való emelése könnyen keresztülvihető és az államérdek és az összes a dohánygyártásnál alkalmazott emberek javára szolgál.

Azt mondjuk, hogy a fogyasztás emelése könnyen keresztülvihető és ezt már évek óta állítjuk, amint hogy rámutattunk azokra az eszközökre is, amelyek segítségével a fogyasztás emelése lehetséges lenne. Figyelmeztetéseinket, javaslatainkat, terveinket azonban figyelmen kívül hagyták, legalább azt kell feltételeznünk, mert évek során át, amióta mi ezzel az ügygel foglalkozunk, a legkisebb hajlandóság sem mutatkozott oly újítások behozatalára, aminőket mi javaslatba hoztunk.

Wekerle pénzügyminiszter ama ígéretét, hogy gondot fog fordítani a dohánygyártmányok fogyasztásának emelésére, bizonyára meg is akarja valósítani. *Wekerle* bizonyára óriási eredményt remél némely fajok javítása vagy megdrágítása révén és valószínűleg azt hiszi, hogy ezzel mindaz megtörtént, ami a fogyasztás emelése érdekében egyáltalán lehetséges. Ezt onnan következtetjük, mert eddig

még szó sem volt az egész dohánygyártás reformjáról, azaz az egész igazgatásnak a gyártással való egybeolvasztásáról, hogy ezáltal egy egységes egész jöjjön létre, mely egészséges működésre képes. A dolgok mai állása mellett ki kell jelentenünk, hogy igazán csodálkozunk, ha oly eredményt érnek el, amely szerint a dohánymonopolium évről-évre növekedik. A magánosok által gyártott árucikkek közül egyetlen olyan sincs, amelynek forgalomba hozása oly nevetséges és gondatlan módon történnék, mint a dohánygyártmányoké. Emellett a költség, melyet a dohánygyártmányok elárúsítása megkíván, aránylag jelentékeny és az elárúsításokkal foglalkozók csaknem éhen halnak emellett.

Mi ennek az oka? Ez épen a kezelésben rejlik, az ősdi intézményekben, amelyek még ma is fennállanak és amelyeket akkor alkottak meg, amikor az összes cigaretta- és szivarfogyasztás egy év alatt nem tett ki annyit, mint most két hónap alatt. És ebben rejlik a nagy különbség. 56 évvel ezelőtt az Alföldön a szatócsokra és fűszeresekre volt szükség a dohánygyártmányok kis- és nagybani elárúsítása céljából. Tevékenységükre a kincstár rá volt szorulva, mert különben, tekintettel a csekély fogyasztásra és haszonra, ki más vesződött volna vele. Ma ezek az elárúsítóhelyek nagymértékben ártnak az árunak, teljesen eltekintve attól, hogy száz meg száz olyan elárúsítóhely van, melyek a szükséges árukat sem tartják raktáron. 10,000 elárúsító helyett van az országban 60,000, akik közül

a többségnek természetesen fogalma sincs róla, hogy egy szivart vagy cigarettát hogyan kell eladni vagy kezelni. Ezen állami nagyipar igazgatása ahelyett, hogy arra törekednék, hogy minél több áru adassék el, a dohánymonopoliumot mint valami humanisztikus intézményt kezeli anélkül azonban, hogy a humanizmust a valóságban is gyakorolná. A cigarettahamisítók, akik a dohánymonopoliumnak kimutatható erős konkurrenciát csinálnak és a kincstárt sok millió korona erejéig megkárosítják, szabadon járnak-kelnek anélkül, hogy bármi is történnék ártalmatlanná tételükre. Egyszóval semmit sem tesznek a hátrányok csökkentésére és az előnyök biztosítására és aligha győzhetnének meg minket arról, hogy igazgatási úton a legcsekélyebb javításra is törekedtek volna.

Azon körülmény, hogy a dohánymonopolium két részből áll, oka annak, hogy ez irányban javulás nem állott be. Az üzemkettéosztása a dohánymonopolium szerencsétlenségét képezi, mely gátolja lényeges előhaladásában. Számptalan példával bizonyíthatnók be, hogy az üzemkettéosztása az élénk üzletmenet akadályát képezi, praktikus ésszerű eljárást kizár és jelentékenyen több kiadást okoz.

Hogy az üzemkettéosztása milyen kapcsolatban van a fogyasztás leendő emelésével, a fentjelzett körülmények után alig szükséges emlitenünk. Elegendő, ha ráutalunk arra:

1. Hogy dohánygyártmányokra mindaddig figyelmet kell fordítani, amíg azok a fogyasztó kezébe kerülnek
2. Hogy a dohányjövedék gondoskodása ne szűnjék meg abban a pillanatban, amidőn az áruk elhagyták a gyár kapuit.
3. Hogy az elárusítást egyetlen erélyes kéz intézze.
4. Hogy elárusítási proviziót fizessenek olyan embereknek, akik az árukkal behatóan és lelkiismeretesen foglalkoznak.
5. Hogy a dohányjövedék ellenőrizze a dohányraktárakat, nagy- és kistrafikokat és az rendelkezék, nem pedig a pénzügyörség amely ahhoz semmit sem ért.
6. A dohányjövedéknek legyenek végrehajtó közegei, akik a csempészetet erélyesen üldözzék!

Csak taláalomra említettük fel a megváltoztatandó dolgok egy csekély részét, melyek világosan mutatják, hogy a dohánymonopolium területén nem kell, nem szabad két egyformán magas hivatali állásnak lennie. Ha Wekerle pénzügyminiszter ur Ó Excellenciája ez irányban fog változtatásokat életbe léptetni, úgy igen rövid időn belül a fogyasztás is emelkedni fog. Minden egyéb jámbor kívánság, amely semmit sem ér.

Egy megoldatlan kérdés.

Kártékonyan hat-e a dohány az egészségre?

E kérdésre egyszer már rávilágítottunk és azt kívántuk, hogy azok foglalkozzanak vele, akikre néve a dohány jövője a kereskedelem és ipar terén fontossággal bír. Noha néhány szaklap cikkünkről tudomást vett anynyiben csatlakozott az általunk kifejezésre juttatott véleményhez, azonban e kérdés megvitatása mindaddig semmi kézzelfogható eredményt nem mutathat fel.

Azonban mi e kérdést oly fontosnak tartjuk, hogy mindenáron szeretnők a megoldását elősegíti s emiatt célravezetőnek tartjuk minél többször visszatérni rá. Valljuk mindjárt, hogy a tudomány semmit sem tett e fontos kérdés megoldása érdekében s ennél fogva csupán feltevésekre szorítkozik. Azt azonban mindenesetre tudja, hogy a nikotin mérge, amely különösen a szivre hat, ellenben nem tudja, hogy a dohányos a dohányzás által a nikotint egyáltalán élvezi-e, minthogy a dohány elég és vele együtt az ártalmas nikotin. Sőt még a dohány rágása, ahogy manapság a dohányt még igen gyakran szokták élvezni, a legcsekélyebb bizonyítékot sem nyújtja a dohány káros voltára nézve, jóllehet a dohányban levő mérge közvetlen a garatba és így a vérbe jut.

Szóval tudvalevő, hogy a dohány nikotint tartalmaz, hogy a nikotin mérge, azt azonban nem tudják, hogy a dohányzás ártalmas-e. S mégis nem mulik el egy nap sem nélkül, hogy a tudomány a dohány ellen támadásokat nem intézne. A tudósok és akik azoknak akarnak látszani kikelnek a dohány ellen, mintha pozitív tény lenne, hogy annak élvezete az emberi egészségre nézve hátrányos következményeket rejt magában. Ez azonban nem volna igazságtalanság, ellenkezőleg az emberiség a tudomáynak és a vele ez irányban foglalkozó férfiaknak hála volt kötelezve, ha a dohány élvezetéből óvások a kutatás szilárd alapjain nyugodnának. Ép oly kevésbé érdemelnek hitelt a dohány élvezetének védelmezői is. Az ő véleményüket semmi sem támogatja legfeljebb a saját magukon vagy másokon tapasztalt ama megfigyelésen alapszik, hogy a dohány élvezete jobb kedvre hangolja őket, ami hasonlóképpen helytelen annyiban, mert itt a megszokás játssza a főszerepet.

Azonban mindez mellékes. Ott, ahol emberiség egészségéről és jólétéről van szó, minden más érdeknek el kell némulnia. És az emberiségnek elvitathatlan joga van ahhoz, hogy az ily kérdés ne csupán akadémikus módon intézzék el, hanem, hogy minden képzelhető eszközzel, mely a modern tudománynak rendelkezésére áll *végérvényesen megállapíttassék, vajjon a dohány élvezete ártalmas-e, vajjon annak élvezete megtiltandó, korlátozandó-e, avagy akadálytalanul megengedhető-e.*

Az hisszük, hogy e kérdés megoldása az összes államokat érdekli, akár bírnak dohánymonopóliummal, akár nem. Sőt azt hisszük, hogy azoknak az államoknak, amelyekben a dohányegyedáruság be van vezetve sokkal nagyobb érdekük fűződik e kérdés megoldásához mint ott, ahol a dohánnyal üzött kereskedelem és ipar szabadon folytatható, mert végre is minden állam kötelessége elsősorban polgarainak jólétéről gondoskodni és nem szabad oly oly szenvedély gyakorlását, mint aminő a dohányzás, előmozdítani az esetben, ha az ártalmas. Viszont az államra mint iparüzőre hárul a feladat, hogy iparát emelje, megjavítsa, kiterjessze.

Egy kiváló tudósokból és orvosi tekintélyekből álló nemzetközi bíróságnak kellene ezzel a kérdéssel foglalkoznia. Megfigyeléseket kellene eszközölnie arra nézve:

Mily hatást gyakorol a dohány élvezete az egyénre?

Hogy fiatal embereknek megtiltandó-e a dohány élvezése? Hogy a dohány annál ártalmasabb-e, mennél több nikotint tartalmaz? Hogy a pipás, a szivart és cigarettát szívó esetleg mérsékelten dohányozzék-e? Hogy a nikotin a dohányzás alkalmával egyáltalán a vérbe jut-e, a szívet vagy a hátgerincet megtámadja-e, vagy pedig, hogy csupán a füst kártékony, bármily szempontból?

S még számtalan hasonló, a tulajdonképeni kérdéssel kapcsolatban álló körülményt kellene a megfigyelés alá vonni, hogy a sokat gyalázott és rágalmazott vagy viszont egekig magasztalt dohány jogaiba vissza helyeztessék. S évek hosszú során át kellene e megfigyeléseknek és vizsgálódásoknak folyniok, míg a kialakult véleménnyel a világ elé léphetnének, mert ezt az időt is, mint a megítélésre behatással bírót, szintén megfigyelés alá kellene vonni.

Magunk részéről kívánjuk, hogy a mi kezdeményezésünk minél előbb méltánylásra leljen mind ama illetékes tényezőknél, akik az ügy iránt a megérdemelt érdeklődéssel viseltetnek.

Vegyes hírek.

A dohánygyártmányok drágulása. Majdnem az összes államokban, úgy azokban, a melyek monopóliummal vannak megáldva, mint pedig ott, a hol mint pl. Németországban a dohánnyal való kereskedelem szabadon folytatható, a dohánygyártmányok árát részben megdrágítják. Németországban a kereskedők

természetesen tiltakoznak a szivarok megdrágítása ellen, a melyet a gyárosok általánosan életbe léptetnek. Az áremelést a nyersdohány drágulásával és a munkadíjak emelkedésével indokolják. A felemelt fa- és papirosárak is hozzájárulnak az áremelkedéshez.

A monopóliummal bíró országokban a török és Havana-dohányból készült gyártmányok azok, amelyeknek árát felemelik. Tudvalevőleg a magyar és osztrák dohánygyártmányok kivételével, a többi monopóliummal bíró államok produktumai oly rosszak, hogy a felemelt árakat igazán nem értik meg.

A világ dohányfogyasztása. Az egész világ dohányfogyasztására nézve a legújabb keletű állami adatok közül a következők számíthatnak érdeklődésre. Míg a dohányfogyasztás összmenyiségére nézve az Egyesült Államok állnak első helyen, a fejenkénti fogyasztás tekintetében Belgium foglalja el az első helyet. Németország és Oroszország az egyedüli államok (eltekintve az Egyesült Államoktól) a melyek összfogyasztása a 100.000,000 fontot túlhaladja. A következő adatok mind az utolsó évből valók, a melyről statisztikai adatok voltak kaphatók:

	összfogyasztás fontokban	fejen- ként
Egyesült Államok	440.000,000	5.40
Németország	201.783,000	3.44
Oroszország	150.244,000	1.10
Franciaország	84.393,000	2.16
Angolország	83.378,000	1.95
Ausztria	78.755,000	3.02
Magyarország	47.905,000	2.42
Belgium	44.273,000	6.21
Olaszország	34.549,000	1.05
Canada	15.400,000	2.74
Mexiko	18.870,000	1.39
Ausztrália	10.158,000	2.59

A felnőtt személyek, beleértve a 15 éveseket, a kik nagyrészt mint dohányosok számbavehetőek, rendszerint a lélekszám egy harmadánál kevesebbet tesznek ki, úgy, hogy tényleg, ha a fejenkénti fogyasztásról valódi képet akarunk kapni, az erre nézve kapott számokat hárommal meg kell sokszoroznunk. Azokban az államokban, a hol a nők dohányoznak, valamint új államokban, a hol a férfínépesség száma a nőket túlhaladja, e körülmények mindenesetre hatással vannak a dohányfogyasztásra és különösen a fejenkénti fogyasztás megállapításánál erre tekintettel kell lennünk.

Azon államok, a hol a dohányadók a legmagasabbak: Olaszország, Franciaország és Anglia; legcsekélyebbek Belgiumban, Mexikóban, Németországban és az Egyesült Államokban.

Szükséges cigarettafajok. A sok cigarettafaj közül, a melyeket a m. kir. dohányjövedék mindkét fogyasztási jegyzéke kimutat, két fajt nélkülözünk, a melyeknek sürgős szükséglet fedezése a célja.

Mindenekelőtt nélkülözzük a munkáscigaretta. A Virginia- Drama- vagy Magyar cigaretta, ép oly kevéssé alkalmas munkáscigarettnak, mint a Jenidge és Sport cigaretta, a melyek a nevezett célra egy és más hiányuk folytán mindannyian alkalmatlanok.

A munkásnak olyan cigarettára van szüksége, amelynek ára 2 fillér, amely erős és a mi a földolog elegendő nagy, hogy a dohányzás élvezetét kedve szerint gyakorolhassa. Minthogy a pipa és a szivar mindinkább eltűnik a munkások kezéből és ők is nagyobb részt cigarettáznak, úgy szükségszerűen öröklük is gondoskodni kell. A Jenidge tulvastag és tulkönnyű, a Sport vékony, az egy filléres cigaretták, a Drama kivételével, nem tartalmaznak török dohányt és így szenvedélyes cigarettázók részére nem alkalmasak.

Egy teljesen más fajta is hasonlóképen szükségesnek tartunk. Egy rendkívül finom, mérsékeltén vékony cigaretta olyan szivarozók számára, a kik a színházban, hangversenyen vagy a hivatalban egy pillanatot akarnak dohányzásra felhasználni. Az egyiptomi cigaretták erre a célra drágák, a Hölgy-, Hercegovina vagy a Sultan teljesen használhatatlanok röviden, ugyszólván nincs cigaretta, mely e célnak megfelelne.

Az Amerikai Egyesült Államok 1906. évi dohánytermése. (A richmondi (Virginia) német konzulatus jelentése.)

Virginiában a vetések területe a barna dohánynál a tavasszal ép oly kiterjedésű volt, mint az előző évben, minthogy a parasztok az 1905/6. évben kielégítő hasznot értek el. Csak egyes vidékeken, ahol vasuti és egyéb építkezések a munkásokat a mezőgazdaságtól elvonták, természetek valamivel kevesebbet. A fehér népesség mind kevésbé támaszkodik a négerek segítségére, mert ezek lusták és megbizhatatlanok. A paraszt gyermekeit vonja a munkába és kisebb területet vet be. Az ültetés a száraz és hideg idő folytán, amely május végéig tartott, későn történt; a júniusban, július és augusztusban volt tartós esőzések csaknem lehetlenné tették, hogy a termelők a dohányt kellőképen megműveljék. A földeket fű és dudva borította el, amely a dodány palántáktól minden táplálékot elvont, másrészt azonban a leveleket megvédte, úgy hogy ellentétben a többi évekkkel, a termés aránylag homokmentes. Egyébként azonban a minőség nagy kárt szenvedett. A termés mintegy 50%-a homokos és a termelt lévelnek van hossza és formája, de nincs tartalma. Természetesen a termés jövedelme e körülmény folytán jelentékenyen csökkent. Az Ausztriával megfelelő szivartakaró elég lesz, ellenben az Olaszországnak szükséges erősebb dohány igen ritka lesz.

Igy tehát az exportüzlet Európában igen csekély lesz, mert a dohány vágott dohánynak, amire egyedül alkalmas, tuldrága lesz. Noha Spanyolország ez évben csak igen kevés dohányt vásárolt az Egyesült Államokban, a régi árukészlet meglehetősen ki van merítve, kivéve körülbelül 2000 hordót, amelyet a parasztok ellenőriznek Ezeknek eddig kevés szerencsájuk volt,

résben azért, mert olyan kevés dohány van a kezükben, hogy a jövedékek és a trust szükségletüket másuti fedezhetik.

A száraz és hideg időjárás következtében a világos dohány elültetése is későn történt. A termés a fentebb jelzett rossz időjárás szintén megsínylette a vetés felülete itt is körülbelül ugyanannyi volt, mint az előző évben. A dohány vékony a színe rossz; kevés igazán finom dohány termett. A dohány cigarettákra és pipadohánynak alkalmas, azonban Angolország részére kevéssé alkalmas. Noha Virginiában szeptember-október óta száraz időjárás volt, mégis oly gyakori volt az esőzés, hogy a parasztok dohányt a szérűkben megpenészesedett és így sok gyengén megtamadott dohány kerül a piacra. A természetek a dohány oly gyorsan, amint csak lehetséges a piacra viszik, mert az árak igen magasak. A világos dohány fogyasztása Japánban, amely a trust mellett a világos dohányok fővevője, csökken, egyrészt mert a dohány rosszul ég, másrészt mert a japán jövedék a trustel, amelynek Shanghaiban egy nagy gyára van, nem tud konkurrálni. A versenyképesség hiánya részben a bevásárlási módra vezetendő vissza, amelyet ennél fogva előreláthatólag meg fognak változtatni

Észak-Carolina államban az időjárás viszonyok ugyanolyanok voltak, mint Virginiában, az elültetés későn történt és 15%-kal kisebb, mint az előző évben. A most uralkodó magas dohányárak dacára, a gyapju mégis jobban fizetődik ki és ezenkívül ennél a cikk kevesebb kézimunkát vesz igénybe. A gyapju szedését nagyobb részt asszonyok és gyermekek végezhetik, akik mindig kaphatók, ha a férfiakat a mezőgazdaság foglalja is le. Sok néger tavasszal Északra megy, ahol nagyobb bért kapnak, mint Délen, családjukat azonban Délen hagyják. A termés mintegy $\frac{2}{3}$ része már eladatott. A trust kb. 50%-ot vett meg, a többit pedig angolországi spekulánsok vettek meg. Ez utóbbiak az 1905-ben vett dohányt jó haszonnal adták el és pénzüket újból kamatoztatni akarják.

A kiplántálás Déli-Carolinában későn történt és kismennyiségű volt, a mult évi terjedelemnek csak mintegy 65%-át tette ki. Amíg a gyapju ára oly magas marad, e világos dohányból nagyobb termésre nem lehet számítani. A termést már eladták még pedig magas áron. A barna dohánnyal beültetett terület Kentuckyben úgy mint Virginiában körülbelül ugyanolyan volt mint az elmúlt évben. A sok eső és késői ültetés folytán itt is sokkal durvább, vékonyabb mindezenre azonban nagyobb levelű dohány termett, noha az időjárás Kentuckyben és Tennesseeben nem volt olyan kedvezőtlen mint Virginiában. Az üzlet Kentuckyben sem fejlődött ki oly mértékben, mint Virginiában, de már némely termés $5\frac{1}{4}$ –8 centért eladatott. Ezek rendkívül magas árak, mert nyugaton is a homoklevelek száma szokatlanul nagy volt. A régi dohány meglehetősen kifogyott. A parasztok mintegy 25.000 hordóval adtak el és most az összes jövedékek tőlük vásárolnak. Spanyolország is, amely eddig tartózkodott a vásárlástól, most nagyobb mennyiségű homokos levelet vásárolt. Az ültetvények terjedelme Burleyben kb. 14-kal kisebb, mint a mult évben, itt is szokatlanul sok durva dohány termett. A dohánynak nincs meg a kívánt világos színe, hanem kevert. Mostanáig az új termésből nagyon került a piacra.

A szivarnak való dohánytermés minden államban nagy és jó volt. A legjobb termést Comeeticutban érték el. A dohány egészséges és szép fedőlapokat produkált. Az árak magasak.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

ORGAN FÜR DAS GESAMMTE TABAKFABRIK U. VERSCHLEISSWESEN, WIE AUCH DER DAZU GEHÖRIGEN FÄCHER

INHALT: Die Hebung des Consums. — Eine ungelöste Weltfrage. — Vermischte Nachrichten.

Die Hebung des Consums.

Gelegentlich einer Sitzung im Landes-Agrikulturverein, welche die Tabakproduzenten abhielten, erklärte der Finanz-Minister, dass er nicht nur die Produktion des Tabakes fördern wolle, sondern, dass er auch bestrebt sein werde den Consum der Tabakregiefabrikate zu heben.

Diese letztere Zusage nehmen wir mit Genugthuung zur Kenntniss. Denn wenn etwas leicht ausführbar und gleichzeitig dem Staatswohle, wie auch allen bei dem Tabak-Monopole Beschäftigten förderlich sein kann, so ist es die Hebung des Consums bis zu jener Höhe die erreichbar.

Wir sagen, dass Sich die Hebung des Consums leicht bewerkstelligen lasse und haben diess auch seit Jahren behauptet, wie wir auch übrigens die Mittel an die Hand gegeben haben, welcher Art eine Erhöhung des Consums ermöglicht werden könnte. Unsere Winke, Vorschläge und Projekte sind unbeachtet geblieben, zumindest müssen wir das annehmen, denn seit vielen Jahren während welcher Zeit wir dieser Angelegenheit widmen zeigt sich nicht die geringste Neigung solche Neuerungen vorzunehmen, wie wir sie unausgesetzt in Vorschlag gebracht haben.

Das Versprechen des Herrn Finanz-Ministers *Weckerle*, den Consum der Tabak-Fabrikate zu heben dürfte allentfalls ein solches sein, das er in Ausführung zu bringen gedenkt. Herr von *Weckerle*, dürfte sich von der Verbesserung und Vertheuerung mancher Sorten, einen Riesenerfolg versprechen und der Meinung sein, es wäre damit all das gethan, was sich überhaupt thun lässt einen erhöhten Consum herbeizuführen. Wir folgern das daraus, weil bisher noch gar nicht die Rede davon war, das gesammte Tabak-Monopol

zu reformiren, das heisst, die gesammte Administration mit der Fabrikation zu verschmelzen und derart ein Ganzes zu schaffen, das regelrecht zu funktioniren im Stande ist. Wie die Dinge heute stehen, so müssen wir sagen, dass es uns billig wundert, wenn jenes Resultat erzielt wird, wodurch das Tabak-Monopol von Jahr zu Jahr wächst. Es gibt keinen Artikel der Privatbrikation, dessen Vertrieb in einer solch lächerlichen und sorglosen Weise bewerkstelligt wird, wie die aerarischen Tabakprodukte. Dabei sind die Kosten, welche der Verschleiss der Tabakfabrikate erfordert verhältnismässig bedeutend und diejenigen die sich damit befassen, verhungern fast dabei.

Wie das kommt? Ja das liegt eben in der Manipulation, in den altherwürdigen einrichtungen, die noch heute bestehen und die damals ersonnen wurden, als der gesammte Cigarren und Cigaretten Consum nicht so viel in einem Jahre betrug, als er heute in zwei Monaten ausmacht. Und darin liegt eben ein grosser Unterschied. Vor 56 Jahren musste man auf dem flachen Lande die Greisler und Specereihändler haben behufs des Verschleisses der Tabakfabrikate im Grossen oder Kleinen. Man war auf ihre Thätigkeit, beziehungsweise auf ihr Geschäftslokal angewiesen, denn wer sonst, hätte sich, angesichts des geringen Consums und Verdienstes damit abgegeben. Heute schädigen diese Verschleissstellen den Artikel empfindlich, ganz abgesehen davon, dass es Hunderte solcher Verschleissstellen gibt, welche nicht einmal die nothwendigen Waaren auf Lager halten. Anstatt 10.000 Verschleisser, gibt es im Lande 60,000, von denen die Mehrheit natürlich keinen Begriff haben, wie eine Cigarre oder Cigarette verkauft, oder behandelt wird.

Die Administration dieses staatlichen

Grossindustrie, anstatt anzustreben, dass je mehr Waare verkauft werden soll, behandelt das Tabak-Monopol als eine humanitäre Institution, anstatt als einen Grosshandel, ohne jedoch den Humanismus auch in Wirklichkeit zu üben.

Zigarettenfälscher, die nachweisbar dem Tabak-Monopole starke Konkurrenz machen, und um viele Millionen Kronen das Aerar schädigen, sie laufen frei herum, ohne dass ihnen zu den Leib gerückt wurde. Kurz es geschieht gar nichts was die Nachteile vermindern und die Vortheile sichern würde und man wäre kaum im Stande uns zu überzeugen, dass auf administrativem Wege auch nur die geringsten Verbesserungen angestrebt wurden.

Der Umstand wonach das Tabak-Monopol aus zwei Theilen besteht, trägt Schuld daran, wenn es nach dieser Richtung hien nicht besser geworden ist. Die Zweitheilung im Betriebe ist ein Unglück für das Tabak-Monopol dessen wesentliches Vorwärtsschreiten dadurch gehemmt wird. Mittelst unzähligen Beispielen könnten wir den Nachweis erbringen, dass die Zweitheilung des Betriebes, einen flatten Geschäftsgang verhindert ein praktisches und regelrechtes Verfahren ausschliesst und das Ausgaben Etat empfindlich mehr belastet.

In welchem Zusammenhange aber die Zweitheilung des Betriebes mit den zu erhöhenden Consum steht, braucht, nach den hier erwähnten Umständen kaum erwähnt zu werden. Es genüge, wenn wir darauf hinweisen:

1. Dass den Tabakfabrikaten insolange Aufmerksamkeit zugewendet werden müsse, bis dieselben in die Hände des Consumenten gelangen.

2. Dass die Sorgfalt der Tabak-Regie nicht in dem Moment enden darf, wo die Waaren die Fabriksthore verlassen.

3. Dass der Verschleiss von einer einzigen starken Hand dirigirt werde.

4. Dass Verkaufsprovisionen bezahlt werden sollen an Leuten, welche sich eingehend und gewissenhaft mit dem Artikel befassen.

5. Dass die Tabakregie die Verschleissmagazine, Gross und Kleintrafikstellen contro-

lire und befehlige, aber nicht die Finanzwache die nichts davon versteht.

6. Dass die Tabak-Regie executive Organe habe, welche den Schmuggel energisch verfolgen.

Wir haben nur auf's Geradewohl einen geringen Theil jener zu ändernden Dinge herausgegriffen, welche ganz drastisch andeuten, dass es zwei gleichmässig hohe Amtsstellen auf dem Gebiete des Tabak-Monopols nicht geben kann, nicht geben darf. Wird Sr. Exzellenz der Herr Finanz-Minister Weckerle nach dieser Richtung hien eine Änderung treffen, dann wird sich auch sehr bald der Consum vermehren. Alles andere sind fromme Wünsche die zu nichts taugen und die keinen Werth besitzen.

Eine ungelöste Weltfrage.

Wirkt der Tabak schädlich auf die Gesundheit?

Wir haben diese Frage bereits einmal zum Gegenstand der Erörterung gemacht und verlangt, dass sich Diejenigen mit ihr beschäftigen, denen an die Zukunft des Tabakes im Handel und Gewerbe viel gelegen. Wohl haben einige Fachblätter von unserem Artikel Notiz genommen, indem sie dieselbe Meinung ausgesprochen hatten die wir zum Ausdruck brachten, aber ein greifbares Resultat hatte das Pertraktiren der in Rede stehenden Frage bisher nicht aufzuweisen.

Und doch finden wir diese Frage für so richtig dass wir unter allen Umständen eine Lösung derselben herbeiführen möchten, weshalb wir es für angezeigt halten, je öfter auf sie zurückzukommen.

Gestehen wir es nur gleich ein.

Die Wissenschaft hat bisher garnichts zur Lösung dieser wichtigen Frage gethan und ergeht sich daher auch nur in Vermuthungen. Allerdings weiss sie dass das Nikotin ein Gift ist, welches namentlich auf das Herz einwirkt, sie weiss es aber nicht ob das Nikotin durch das Rauchen, von dem Raucher überhaupt genossen wird, zumal ja der Tabak verbrennt und mit ihm das schädliche Nikotin. Aber selbst das Kauen des Tabakes, wie er heutzutage noch sehr häufig als Genussmittel genommen wird, liefert nicht den geringsten Beweis einer Schädlichkeit, trotzdem das in dem Tabak enthaltende Gift unmittelbar in die Speiseröhre, daher in das Blut gelangen muss.

Wie gesagt, man weiss dass der Tabak Nikotin enthält, weiss dass das Nikotin ein Gift ist, man weiss

es aber nicht, ob das Rauchen schädlich ist. Und trotzdem vergeht kaum ein Tag an welchem in irgend einer Weise von der Wissenschaft gegen den Tabak losgezogen wird.

Gelehrte und solche die es gerne sein möchten, eifern gegen den Tabak, als ob es eine feststehende Thatsache wäre, dass dessen Genuss nachtheilige Folgen für die Gesundheit der Menschen in sich bergen würde. Das wäre aber schliesslich kein Unrecht, im Gegentheil man müsste der Wissenschaft und den Männern welche sich in dieser Weise mit ihr befassen grossen Dank wissen, wenn die Warnungen sich des Tabakgenusses zu enthalten auch auf sichere Grundlage der Forschung beruhen würde. Ebenso wenig kann man auch den Vertheidigern des Tabakgenusses Glauben schenken. Es ist ihr Ausspruch durch nichts gerechtfertigt und basirt derselbe höchstens auf die Beobachtung an sich selbst, oder anderer die sich durch den Tabakgenuss in eine bessere Laune versetzt fühlen, was gleichfalls insoferne unrichtig ist, als die Gewohnheit dabei die Hauptrolle zu spielen scheint.

Doch gleichviel, ob für oder gegen den Tabak. Wo es sich um die Gesundheit und dem Wohle der Menschheit handelt, dort müssen alle anderen Interessen verstummen. Und die Menschheit hat ein unbestrittenes Recht darauf, dass man eine Frage wie diese nicht bloss akademisch behandle, sondern dass man mit allen erdenklichen Mitteln, welche die moderne Wissenschaft an die Hand gibt, *endgiltig feststelle, ob der Tabakgenuss schädlich wirkt, oder nicht, ob dessen Genuss zu verbieten, einzuschränken, oder unbehindert gestattet werden kann.*

Wir denken, dass an die Lösung dieser Frage sämtliche Staaten der Welt interessirt sind, ob sie just des Tabak-Monopol betreiben, oder nicht. Ja wir glauben, dass jene Staaten in welchen das Tabak-Monopol eingeführt ist, noch ein weit grösseres Interesse haben diese Frage zu klären, als dort, wo der Tabakhandel und Industrie frei betrieben werden können; denn, am Ende hat ja jeder Staat in erster Reihe für das Wohlergehen seiner Bürger zu sorgen und darf daher nicht einer Gepflogenheit wie es das Rauchen ist Vorschub leisten, im Falle dieses schädlich wäre. Umgekehrt jedoch erwächst für den Staat als Industriellen die Verpflichtung, diese seine Industrie zu verbessern, zu heben und auszugestalten.

Eine internationale Commission, bestehend aus den bedeutendsten Forschern und medicinisch kundigen Autoritäten müsste sich mit der Lösung dieser Frage befassen. Sie müsste beobachtungen anstellen und zwar:

Welche Wirkung der leidenschaftliche Tabakgenuss auf das Individuum ausübt?

Ob der Tabakgenuss jungen Leuten zu verbieten ist? Ob der Tabak schädlich wirkt, je mehr Grade Nikotin er enthält? Ob der Tabak, der Cigarren oder

Cigarettenraucher eventuell mässig rauchen soll? Ob das Nikotin überhaupt bei dem Raucher in das Blut gelangt, das Herz oder das Rückenmark angreift, oder ob bloss der Rauch schädlich wirkt, sei es in welcher Hinsicht immer.

Und noch eine grosse Zahl derartiger, mit der eigentlichen Frage zusammenhängender Umstände, müssten der Beobachtung unterzogen werden, um den vielgeschmähten und vielverleumdeten, oder umgekehrt hochgepriesenen Tabak in seine Rechte einzusetzen. Und viele, Jahre müssten diese beobachtungen und Untersuchungen andauern, ehe ein abgeschlossenes Urtheil der Welt übergeben werden könnte, denn auch die Zeit müsste als auf die Beurtheilung einwirkend, ebenfalls in die Untersuchung einbezogen werden.

Wir wünschen, dass unsere Anregungen je eher Eingang finden, bei all jenen berufenen Factoren, welche der Angelegenheit das verdiente Interesse entgegenbringen.

Vermischte Nachrichten.

Nothwendige Cigarettenarten. Unter den vielen Cigarettenarten, welche die beiden Verschleissstarife der kön. ung. Tabak-Regie ausweisen, vermischen wir zwei Sorten, welche einem dringenden Bedürfnisse abzuhelfen den Zweck haben.

Wir entbehren vor allem, der Arbeiter Cigarette. Die Sorten Virginia Cigaretten, Drama, oder Magyar können ebenso wenig als Arbeiter Cigaretten gelten, als die Jenidge oder Sport Cigarette, welche jede für sich ihre Mängel zu dem gedachten Zwecke aufweisen.

Der Arbeiter bedarf einer Cigarette zum Preise von 2 Heller, welche kräftig, und was die Hauptsache ist auch genügend gross ist, damit er seinem Rauchvergnügen voll und ganz fröhnen kann. Nachdem Pfeife und Cigarre allmählig aus der Hand des Arbeiters verschwunden sind und auch er ein Cigarettenraucher geworden, so muss nothwendigerweise auch für ihn gesorgt werden.

Die Jenidge ist zu dick und zu leicht, die Sport zu dünn, die Cigaretten zu 1 Heller aber enthalten mit Ausnahme der Drama keinen türkischen Tabak, eignen sich daher für leidenschaftliche Cigarettenraucher nicht. Eine ungleich andere Sorte, halten wir ebenfalls für nothwendig. Es ist diess eine sehr feine, mässig dünne Cigarette für solche Raucher, welche im Theater Concerte oder in Ämtern, eine Weile dazu benützen wollen um zu rauchen. Die egyptischen Cigaretten sind hiefür zu theuer, die Sorten Hölgy, Hercegovina oder Sultan gänzlich unbrauchbar, kurz, es gibt fast keine Cigarette, welche diesem Zwecke dienen könnte.

Kérjen prospectust!

Személy hitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lelkészek-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíj jogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —25 évig terjedő időre heti, havi, $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ és egész évi tőke kamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris- bécsi enqueté értelmében tőkésítjük a jövedelmet.

4°/_o! **4°/_o!** **4°/_o!** **4°/_o!**

Jelzálog hitel! 300 koronától feljebb I. II. és III. helyre földek-, városi- és vidéki-házak, nyaralók, gyárak, fürdő-épületek, malmok, ásványvíz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig.

Építési hitel! építésfélben lévő ingatlanokra **2-3 részletben**, oly arányban a mely arányban az építkezés előre haladt!

Bank és magánadóságok convertálása!

Váltó- és tárcahitel! Vizszámitolás kereskedőknek!

Előnyösen! **olid alapon és gyorsan** eszközöljük mindezen fenti műveleteket elsőrangú belföldi intézetek által.

Meller L. Egyed

BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 19.

Elsőrendű ajánlatok!

Válaszbély-g melléklendő!

!! MINDENÜTT KAPHATÓ !!

Legjobb a

Kardos

svéd gyújtó.

Legjobb a

Germán és Krokodil

rózsaszalon-gyújtó.

!! MINDENÜTT KAPHATÓ !!

„BOURBON“

szivarkahüvelyk, az egyedüli hüvelyk, amely dohánynagyárusok és különlegességi raktárok részére ajánlható. A hüvelyküzletben divatos verseny sajnos következménye, hogy a dohánynagyárusok és különlegességi raktárok tulajdonosai már nem foglalkozhatnak haszonnal a hüvelyk elárúsításával. Ezen visszás állapotra segitendő ily feltételek mellett, hozza forgalomba az **Elster és Topf** cég a „Bourbon“ szivarkahüvelyket, a melyek az inreális versenyt kizárják. A „Bourbon“ hüvelyket kitünő sikerrel vezette be már is több dohánynagyárusító u. m. **Hirsch Jakab budapesti**, továbbá az **aradi, miskolczi, brassói, segesvári, kassai, kolozsvári, szabadkai, prágai, brünni, olmüci, linzi, innsbrücki stb. különlegességi árudák**. Elster és Topf lemergi cég kívánatra szivesen szolgál mintákkal és irlapokkal, melyekből a dohánynagy- és különlegességi árudák részére biztosított előnyök megtudhatók.

Telefon sz. 51—02

Löblovitz Zsigmond

könyvkereskedés, könyvnyomda, könyvkötészet és papirkereskedés, író és rajzeszközök nagy raktára.

Budapest, VII., Csömöri-út 40. szám.

A két krajczáros könyvtár
mesevállalat kiadója.

Az új tanterv szerint összeállított és törvényesen védett

S z á m o l ó p é n z
egy készlet ára 20 fillér

Összerakható betűk.
Egyenként darabja 2 fillér.

Magyar mintarajztömb gyártója.

Saját gyártmányu írka és rajzfüzetek, gymnasium, polgári és elemi iskolák részére.